

פרדטקול מס' א/83

מישיבת ועדת הכספים, ביום ב', כס' באדר תשס"ז
10.45, 12.3.1956

ז. סוזאייב	היו"ר י. גורי	<u>נוכחו:</u>
י. ספיר	א. אבריאלי	
מ. קלמדר	י. אפרתי	
ח. רובין	י. בודר	
	ש. דליין	
	א. הרצפלד	
	ס. חזבי	

סוזמנים:
 שר האוצר ל. אשכול
 ד"ר ארנון
 ז. שרף - הממונה על הכנסות המדינה
 ש. סורוקר
 ס. בזק
 ז. ספיבק

סדר היום:
 1. תגמולים לנכים ולמספחות חללים וסיקומס,
 ← מס רכוש - מס הון.

1) תגמולים לנכים ולמספחות חללים וסיקומס

היו"ר י. גורי:
 נדון בסעיפים שאינם צמודים למטרדים, ונתחיל בתגמולים לנכים ולמספחות חללים וסיקומס.

ד"ר ארנון:
 מלבד שני סעיפים, סעיף זה כולו תוצאה מחוק, או חוקים. שני הסעיפים שאינם תוצאה ישירה מחוק, הם: סעיף 309, הלוואות בקטר עם סיקום כלכלי, שזה סכום המביא בחשבון שבינתיים נכים רבים מצאו את סיקומם; וסעיף 2311, מרכז הסיקום בתל-הסומר.

י. ספיר:
 אינני יודע איך כל הסעיפים מסתלבים זה בזה. מה הסיטה לפיה נוהגים? אני רואה גופים, ארגונים ובודדים. היש מסטר מטויים בענין זה? האם יש להניח שהוצאה זו היא דבר של קבע, או שהסכום יכול לפחות אם לא יתווספו אנשים נצרכים? מי אחראי לכל הדבר הזה?

ד"ר ארנון:
 זו מחלקה של מסדר הבטחון, מלבד האנשים שמטפלים במדור לנכי המלחמה בנאצים - שזה נמצא במסדר האוצר.

י. ספיר:
 מרכז הסיקום בתל-הסומר, הוא כולו סובנון? מה תפקידו ומה הקריטריונים שתלויים בחוק? במידה ויטנופאיזה סיקום, במה זה מתבטא ואיך זה הצליח בעבר? האם זה הביא לכך שאנשים יכלו להתקיים מבלי להיות תלויים יותר? מה מקבלת מספחה ומה מקבל נכה לצורך קיום?

ש. סורוקר:
 כל הטבלאות והסיעורים נמצאים בדברי ההסבר.

י. בודר:
 היה לי תמיד רושם שכל הסעיף הזה הוא תמיכות ועזרה לנכים וכי ההוצאות הארגוניות כלולות בתקציב מסדר הבטחון. כיון שאף פעם לא הספקתי לראות פירוט מלא של תקציב מסדר הבטחון, טעיתי. אני מציע שנחזור לעצם הענין שנית בסעה שאדוני ימצא לנכון.

היו"ר י. גורני:
אנו רגילים כרגע בתקציב זה. אדם יכול לא לדעת
מטהו אבל מכאן אין מסקנה שצריך להפסיק את
הדיון בטענין זה שפתחנו בו.

י. בדר:
אבקש הסבר בענין ההצעה לסדר היום שהעלה
ח"כ טייבץ, בקשר לסעיף הזה.

היו"ר י. גורני:
בחרנו בוועדת-מטבה והיא תביא מסקנותיה.
היא קיימה כבר שתי ישיבות ותקיים ישיבה
שלישית הסבוע.

מ. חזני:
צריך לדאוג סוועדת-המטבה תסיים את סיכומיה
לפני ההצבעה על התקציב בוועדה. אני בטוח
סוועדת-המטבה תחליט בחיוב, ואז, האם לא מוטב לסטור איזו רזרבה
בסעיף זה לאותה מטרה? - אלא אם כן הוועדה תגמור קודם ונדע בכמה
זה מתבטא.

היו"ר י. גורני:
המסמעות האמתית כל שמירה על זרבה, זה
להוריד מחסבון הרזרבה הכללית של האוצר
ולהעביר לסעיף זה, וזאת אפשר תמיד לעשות.

מ. חזני:
האם ישנם עוד נכים לסוגיהם שאפשר היה
לטקסם, שלא סודרו עד היום?

ד"ר ארנון:
רק נכים חדשים, לא מקרים ותיקים. אבל יש
מקרים ותיקים שלא הצליחו בנסיון הראשון לסקוסם.

ה. רובינ:
המסמלה הודיעה בזמנו כי תציע הצעת חוק בקשר
עם הבטחת תשלום בזקי גוף שבגרמו לאזרחים
ע"י מסתבנים. איפה זה מסתקף בתקציב? שמעתי שיש עבודת הכנה בקשר
לזה, אבל לא מצאתי ביטוי תקציבי לענין זה, שהוא לדעתי חיוני ביותר.

י. בדר:
האם העקרון של היו"ר, לא להכניס לתקציב
הוצאות שטרם ניתן להן ביסוס בחוק מחייב גם
כנוגע להכנסות - בעיקר בנוגע למס הון?

לפני שנתיים הצעתי הצעה בנוגע לקרבנות
המלחמה הזעירה - נכי ספר בדרך כלל, קבלתי אז הבטחה מצד האוצר
שהמסמלה במסך חדשים תביא הצעת חוק בענין זה. כמה פעמים קבלתי
הבטחות נוספות מסוג זה, והכנסת הסניה לא עשתה שום דבר. נאלתי בענין
זה את שרת העבודה, בכנסת השלישית, וקבלתי תשובה שההצעה כבר מוכנה
על סולחן המסמלה. אני חושב שזה התקציב השלישי שאנחנו עוסקים בו
מאז. האם אין צורך שסכום איזה שהוא לצרכים אלה, יכנס לסעיף זה?

היו"ר י. גורני:
מה שנוגע למס-רכוש - הון, בעוד כמה רגעים
נדון בו. אני לא הכרזתי על סום עקרונות,
רק אטרתי לח"כ חזני אותה מטרה אפשר להשיג גם בדרך אחרת. כל עוד
לא בתקבלה החלטה ואין יודעים מהו הסכום הדרוש, אין כל טעם להפריט
לרזרבה סכום שלא ידוע מדאס שיעורו. לעומת זאת ישנה רזרבה כללית של
מסוד האוצר, ובמידה והמלצות ועדת המטבה תתקבלנה בדור שאפשר יהיה
לפנות לטר האוצר, שיפריט את הסכום הדרוש מהרזרבה הכללית שלו,
או בדרך אחרת.

ד"ר ארנון:
אני חושב שכבר בטבה טענה הודיעו לחברי
ועדת הכספים מרכז הסיקום הוקם מצידו
שנתקבל במתנה מאסריקה, ושהטיפול שם הוא בקשר עם נכים שהם מסווגים
זמן רב, וסם נותנים להם סיכוי לחדש את האפשרויות שלהם להסתמס
באיברים המתאימים. זה לא ענין שצריך להימסך תמיד. אחרי זמן
מסווג אנשים אלה יוצאים מהטיפול באפשרויות יותר גדולות לעבוד
באופן פרודוקטיבי.

הנסיון עד עכסיו לימד שיש גם מקרים חדשים
שמסתמסים במרכז הסיקום הזה. מספר הנזקקים מטעם האגף לסיקום נכים
אינו כל כך גדול עד שבלתי אפשרי לקבל גם אנשים אחרים שלא מקבלים

את הטיפול בתוקף חוק הנכים. על סמך זה יש במרכז זה גם הכנסות מאחריים, שמקבלים במקום טיפול. לא ברור לי אם אנו צריכים למרכז סיקום זה גם בעוד שלס-חמס שניה. ברור לי שבמקרה שהתחילו את הטיפול לפני טסה חדשים, למשל, יהיה צורך להקציב סכומים למרכז לסיקום בעוד טסה-טנתיים.

אשר לסיקום הכלכלי, יש תמיד מקרים שחוזרים, כשהסיקום לא עזר. כיום נוח יותר למצוא לאנשים סיקום בעבודה בטכר, והולכים בכיוון זה. על סמך העובדה שעניני הסיקום עברו דרך ארוכה, אפשר היה להקטין את הסכום להלוואות באופן די ניכר.

אשר להצעת ח"כ בדר בענין האדמיניסטרציה של האגף של האגף: זו הטנה הסליטית שאנחנו נותנים פירוט שלא בסעיף זה ואני מתפלל שח"כ בדר לא ידע כלל למה בו תמיד גם מסכורת. אם להטות למצב שלפני טנתיים הרי יש צמצום די רציני במנגנון.

לטאלת ח"כ רוביין: אין בתקציב זה סכומים למטרה שהוא טאל.

(2) מס רכוש - מס הון

היו"ר י. גורי: בדרך כלל נהגנו לפטור את באי-כח הממשלה מפתיחות. לא כן בסעיף זה. אני סבור שבבענין זה אנחנו זקוקים לדברי הסבר על ידי המסובה על ההכנסות, ורק לאחר סכן נוכל להתחיל בטאלות ולהעיר הערות.

ז. טרף: קצת קשה לי לענות, כי היה צריך להביא את החוק ואת דברי הסבר, אולם הצעת החוק נמצאת בדיון במוסדות הממשלה, אם כי בעקרון דנה בזה הממשלה כשהיא אישרה את התקציב.

הכוונה למס רכוש כללי שיבוא במקום מס הרכוש העירוני ומס הרכוש החקלאי הקיים היום, והוא יהיה טובה בכמה עקרונות מסטי הרכוש הנהוגים כיום. הטוב הראשון - מס זה הוא על רכוש נטו. היום מס רכוש על בית או מס רכוש על סדות, על מטעים, מטלם בין אם רובץ על הרכוש הזה חוב ובין אם הוא פטור מחוב. מס הרכוש החדש נועד להיות מס נטו, דהיינו מערך הרכוש ברוטו ינוכה סכום החובות ורק מהרכוש האמיתי של בעליו - על זה הוא ישלם את המס.

לגבי חישוב ערך רוב הנכסים תמיד יש סיטת חישוב בקטר להכנסה הטנתית, או למה שהרכוש הזה עלול לקבל בטוק כשהוא נמכר על ידי מוכר מרצון לקונה מרצון. אלה שני העקרונות. לגבי הקטר להכנסה, ברור שבית שיש בו חנויות שמכניסות הרבה, שזה יותר מאשר בית שיש בו דירות שמכניסות מעט, אם כי מבחינת ההסקעה ייתכן שהוסקעו בסני הבתים סכומים טרויים.

עקרון שני: המס חל על כל הנכסים ולא רק על נכסי דלא ניידים. כל הנכסים, פרט לנכסים שהם לסימוש איסי של בעליהם; זאת אומרת דהייטים או כלים אחרים שאדם שסתמט בהם בביתו אינם נחשבים לרכוש לצורך המס.

עקרון שלישי: המס הוא פרוגרסיבי. הממשלה טרם קבעה טיעורי המס שיחולו. זה יכול להיות מ-3 פרוטיל על 50 אלף הלידות הראטונות ועד - נאטר - 1,5% על הטאה הרביעית או החמיטית; וזה יכול להתחיל מ-5 פרוטיל על הסכום הראטון ולהגיע עד 16 או 18 פרוטיל.

חלק מן הרכוש יהיה פטור - חלק ראטון. דהיינו דברנו בממשלה, כשהובא החומר לראטונה, על סכום של 10 אלפים ל"י

ראשונות שיהיו פטורות ממס לגמרי - מכל רכוש, למרות שהיום הוא משלם;
זאת אומרת, אחרי זמן מעבר של שנה או שנתיים. אנחנו צריכים זמן מעבר
כדי להתארגן, ובאותו זמן התכנית היא לגבות את מס הרכוש הקיים
ולזכות בסכומים האלה לעומת מס רכוש החדש, או להקטין בסופו של דבר -
אחרי זמן מעבר זה, ייתכן שבעלי רכוש שמשלמים היום מס רכוש עירוני
או קלאי ויהיו פטורים ממס זה כשיונהג המס החדש; אלה יהיו בעלי
רכוש קטנים - מי שיש לו דירה משלו או מי שיש לו רק שדות בשטח שהוא
מעבד אותו בעצמו יהיה פטור ממס רכוש בעתיד. בדרך כלל יש להניח כי
בעלי בתים ירויחו מן השוני הזה, כל סוגי בעלי הבתים. זה תלוי לפי
גודל רכושם. מי שיש לו עשרה בתים עלול לא להרויח ולשלם מס יותר
גבוה. מי שיש לו בית אחד, עלול להרויח.

מי שישלם מס יותר גדול, אלה יהיו בעלי
הרכוש שהיום אין עליהם מס רכוש, וזה: ציוד, מלאי, נירות-ערך,
סזומנים.

ז. סוזאיב: חשבונות בגנאים?

ז. שרף: זה סזומנים.

ז. סוזאיב: ויהלומים של אסה, בבית?

ז. שרף: תלוי; אם יצהיר עליהם - ישלם.

ז. סוזאיב: יתבקשו להצהיר?

ז. שרף: יתבקשו להצהיר. אינני מוכן לענות על כל הפרטים
האלה כי הם אינם מעובדים.

שר האוצר ל. אשכול: אפשר בכל אופן להניח שאם ישנו הרעיון, של
איזה שהוא סכום שיהיה מסוחרר - אם זה 10 אלפים
או 15 אלף או 20 אלף - דומני שזה עלול וצריך לכסות את כל הדברים
שאתם שאלתם.

ז. שרף: לקחנו את ההצעה מנסיון של כמה מדינות, שבהן
פחות או יותר מס הרכוש המקורי היה כזה. מס
הרכוש המקורי היה מס על נכסי דלא נידי, ומזה הוא התפתח בצורות
שונות. היו מדינות שבסארו במסגרת של נכסי דלא נידי, אבל הם הבדילו
בין ציוד, מטורים הקטורים לקרקע, שהם נכללו במסג של נכסי דלא
ניידה שחל עליהם המס הזה; אולם מכוניות מסא שנוצרות על פני הקרקע
ואינן קטורות לא נכללו במסג זה לצורך המס. במדינות אחרות הפך מס
זה למס רכוש כללי בצורה שאנחנו מתכננים אותו. מדינות אלו הן מדינות
אירופה המרכזית וחלק מאירופה המערבית: גרמניה, אוסטריה, הולנד,
בלגיה, דניה, שבדיה, נורבגיה, פינלנד. במדינות אלו יש לנו החוקים
והם מונחים לפנינו בלשון שאנחנו יכולים ללמוד אותה.

המס הזה בדרך כלל קטור למס הכנסה, והוא מסלים
מס הכנסה. הוא מקביל, באנגליה, למס הנוסף החל שם על "אנ-ארנד אינקס";
זאת אומרת, באנגליה יש מס הכנסה יותר נמוך על הכנסה הנובעת
ממאמץ של האיש, ומס יותר גבוה על הכנסה הבאה בלי מאמץ. הרביית
שבאה מסך דרך משכנתא או דיבידנדה על נ"ע או שכר-דירה, זו הכנסה
שאיננה קטורה במאמץ של האיש. באנגליה מסלמת הכנסה זו מס יותר
גבוה מאשר מס שכל הכנסה הבאה ממאמץ מסלמת, בין אם זה פועל, בין
אם זה סוחר או בעל מקצוע חפסי. באנגליה יש גם מס רכוש, אבל הוא חל
על נכסי דלא-נידי - לא מס רכוש כללי ואין לו האופי של מס על
רכוש, בין אם רובצים עליו חובות או לא.

אנחנו חושבים שהמס הזה יכניס בעתיד סכום, מסביב
ל-20 מיליון לירות, אבל זה יארך עד שנתיים עד שהמנגנון ילמד את
הבעיות ויכנס לענינים. כך שבזמן הראשון נצטרך לסמוך לגמרי על הצהרות
האנשים, ומה שהם יצהירו יתקבל, ולכן האומדן הוא יותר נמוך.

אנחנו חושבים את הגובה של המס הזה בצורה זו
או אחרת עם ההכנסה. במדינות שהזכרתי יש שתי צורות שבהן יש סייג
למס רחוק לבריחה, ארצות המהפכניות, רחלמי, המלני, דוג' מקומות.

זאת אומרת, יש תקרה מסותפת למס הכנסה ממסלתי, למס הכנסה עירוני, למס רכוש ממסלתי ולמס רכוש עירוני, תקרה שהיא קטורה להכנסה של אותה שנה. זאת אומרת, ארבעה מסים אלה, בסכדיה, אינם יכולים להיות גבוהים מאשר 90% מההכנסה של אותה שנה. אם זה יחזר, יחלק של מס הכנסה הממסלתי, עד סגיע ל-90%. בנורבגיה הגבוה הוא 83%. בדניה יש שיטה אחרת. גם למעשה עשו גב כללי של 50%, על ידי כך שבשנה פלוניית מכירים כהוצאה לצורך מס הכנסה את כל ארבעת המסים האלה שסולמן בסנה שלפני כן. בגרמניה (או אוסטריה) ישנה שיטה, שהמס לא יחול על רכוש שהוא גדול מאשר פי 30 מההכנסה של אותה שנה. לנו נראית שיטה זו. הוה אומר: אדם שיש לו רכוש של מיליון לירות ויש לו הכנסה החייבת במס של 20 אלף לירות מכל הכנסותיו, הרי הוא יחלם מס על רכוש שהוא יותר גבוה מ-600 אלף לירות (עד פי 30 מהכנסתו).

בהצעה שהבאנו בפני המסמלה היה עקרון זה: לקטור את הרכוש להכנסה של אותה שנה; ואם הרכוש הוא יותר גדול, לא יחול עליו מס הרכוש.

א. דיין: אין כל הבדלה בין רכוש מכניס יותר ופחות?

ז. טרף: לא, עד לגבול של מכסימום הקטור להכנסה.

מ. קלמר: כמובן שכאשר הצעת החוק תובא לפנינו אוכל להתוכח ולבדוק. קשה מאד מטשפטים ספורים ללמוד על הרכב המס הזה ואופן פעולתו.

שמענו שיש הערכה, שמס זה יכניס בערך 20 מיליון לירות לשנה. אני רוצה לשאול אם יש גם הערכה מהו הסכום אשר האוצר יפסיד על ידי פטור של בעלי נכסים קטנים.

שמעתי שהמס יחול גם על מזומנים. אני מבין שיש הבדל בין הכנסה שאדם מקבל על ידי מאמץ לבין הכנסה מרכוש, או גם רבית ממזומנים. הייתי מבין אילו מר טרף אמר: אם יש לאדם מאה אלף לירות בבנק והוא מקבל הכנסה מכך, הוא צריך לשלם מס כך וכך. א לם אם אדם מחזיק כסף לא בבנק, יכול להיות שזה יגרונם להוצאת פקדונות מהבנקים כדי שהאוצר לא ידע בדיוק מה יש לכל אחד ואחר. אם למטרדי המס יוודע שלאדם יש בקופה שלו כספים או זהב; האם על זה צריך לשלם או לא? ההגיון הוא, שמסלמים בעד הכנסה שלא באה מתוך מאמץ; אני רוצה לדעת כיצד מסתבר הענין, אם אומרים: גם על מזומנים - על איזה מזומנים? גם על אלה שאין מהם כל הכנסה?

י. ספיר: ההובא בחסכון, בעסיית השואות עם ארצות אחרות, שחלק לא קטן מהארצות שהזכרת אינן ארצות שלעת-עתה מעונינות למסוך הון באותו יחס שאנחנו מעונינים בכך, והאם אין להניח שמס רכוש כזה - עם כל הקוספליקציות שבו - לבני מי שרוצה לפתח הסקעה מסוימת - שזה יהיה יותר אולי מאשר הסכום - יבוא לידי כך שיסתק אפטריות של הקעות מהחוק? אתה עלול להגיד: על אלה לא נטיל; אבל זה עלול לטתק כל רצון להסקיע בארץ.

אחיה די ברוטלי בטאלתי הבאה; היס הגיון לשחרר גם רכוש קטן? היס הצדקה בארץ הזאת לשחרר רכוש קטן? לא חשוב ברגע זה, אם זה 10 אלפים או 15 אלף. יוצא שעכסיו יסחררו אותו גם מהמס הקיים. אינני יודע איך זה יספיע על מסי העריות; הן יכולות ללכת בודאי גם כן באותה הסיטה, ואז אני עושה לי חסכון קל מאד מבחינת מס הכנסה:-

אם אני לוקח 180 מיליון לירות בתור סכום פחות מ יותר יציב - 45%, אם אינני טועה, מהוה סכר. אז זה לא יהיה כלול בכלל, שהמותר - אם אוריד את האנשים שיש להם רכוש קטן וסעליהם זה לא יחול, ואם אוריד עוד כמה דברים שעליהם זה לא יחול, מהכנסה של עצמאיים שאין להם רכוש - תסכים אתי ש-90 מיליון לירות זה עצמאיים וחברות.

ז. טרף: 110 מיליון לירות.

י. ספיר:

מתוך ה-110 מיליון לירות יש סכום מסויים של הכנסה שנקבלי ההכנסה הזאת אין להם רכוש, בכל אופן לא רכוש שלפי הצעה זו יטילו עליו מס. אז אסתר עם סכום מס הכנסה שמסלמי מס-הכנסה זה, עליהם יחול המס החדש הזה. לפי הערכת, אם זה 108 מיליון לירות, ישאר החלק הזה שעליו יחול גם המס הזה נוסף למס הכנסה שלו - בערך, לפי הערכת, כ-60 מיליון לירות. זאת אוטרת, אם אתה רוצה בעוד שנה או שנתיים להביע למס הזה - זה אוכה הגדלה בסליט.

שר האוצר ל. אשכול:

בעוד שנה-שנתיים אתה פוטר לקחת יותר מאשר 60.

י. ספיר:

אינני סומן שההכנסה תגדל באופן אבסולוטי. אם תהיה ירידת ערך המטבע, אז יצא אותו היחס. אני מוכן לערוב על כך, שהמס הזה יהיה שליט של מס-הכנסה של אלה שמסלמים אותו. אני שואל אם הדבר הזה נבדק, ואני מציע לעשות בדיקות כאלה על מנת שתהיה לנו תמונה לפני שפחליטים בענין דומה לזה.

אינני יודע את ההצדקה מדוע צריך לסחרר בעלי רכוש קטן מהמס שהם מסלמים כיום. ואני מרחיק לכת ואומר: זה סימן דרך בטביל העיריות, לעשות אותו דבר, אם כי שם זה פדות מוצדק. ואז יצא דבר פשוט: כל נסל המס יפול על חלק מסויים של בעלי הכנסה בארץ. לי נראה שזה גם לא מוצדק. חלק לא קטן מבעלי הרכוש הקטן הזה, ניתן להם בצורות טובות על-ידי האומה והעם והמדינה, אני מדבר באופן ברוטאלי ביותר, - ולאחר שהגיעו ליציבות מסויים אינני רואה את ההצדקה לכך. מדוע צריך להקל עליהם כדי להטיל על מישהו אחר? ואנחנו לא עוסקים בבעלי המיליונים, אלה לא מענינים אותי.

בתנאי המחירים של היום, כדי שאדם עצמאי יוכל להתקיים - מלבד אם הוא ספור - אם נוסף ליוזמתו ולמוחו אין לו רכוש שסוה נטר כמעט בין 50 ל-100 אלף לירות, הוא לא יכול להתקיים. על רוח כזה - לא על המיליונרים - כל השכבה הזאת של בעלי רכוש כזה, לדעתי זה אומר לקחת עוד שליט מהכנסתם. אני שואל אם דבר זה נבדק בצורה זו, בפרט אם עוד מתכוונים להגיע במקום 3,5 מיליון מס רכוש חקלאי ועירוני כיום, עד 20 מיליון. טיית: מדוע 20 מיליון - אפשר לקחת גם 100 מיליון; זאת אוטרת, אפשר להטיל; לקחת, לא יהיה מטי.

גם ביחס לבעלי הבתים אני חושב שהחשבון הוא טוטעה. כי לדעתי במידה שגם העיריות תלכנה באותו כוון, לא ישאר זכר מההכנסות שלהם. מס המטטלה המוטל על הסכרת דירות אינו גבוה. המס הזה, של 10%, איננו הכבד ביותר בין מטי הבתים. נוסף למסים העירוניים הקיימים והמוגדלים אי-אפשר לא להביא בחשבון את המס המוטל על רכוש על ידי מישהו אחר, ולהגיד: זה לא מענין אותי. לגבי מס רכוש עירוני, זה לא ישנה להם; כי אם אדם רוצה לקבל 150 לירות הכנסה נקיה מבתים, הוא צריך להיות היום בעל-בתים יסנים, לא קטן. כשהמס הזה יחול על אדם כזה, הוא יקח סחצית הכנסתו, כי הוא יהיה קטור לערך הרכוש.

ענין ציוד ומלאי, לדעתי זה אחד הדברים המורכבים והמטובכים ביותר. גם ענין הניכוי אינו פשוט. מה יעשו בציווד - האם יעריכו אותו לפי הריסום בספרים או לפי סווינו? אני בכלל גורס, שכל המחשבה שהיתה אצל בעלי ציוד, שהם רימו את המטטלה על ידי קבלתו מהאכס"ם בנק, - הם שילמו זאת כבר חזרה במס הכנסה. ואז תפטור השאלה: על איזה ציוד?

ביחס למלאי - איך אנחנו מתארים לעצמנו את ההערכה של מלאי עם סעבודים של חובות, שעל מלאי הם בודאי רובצים?

זו נקודה קלה.

י. ספיר:

י. ספיר:

יצא עוד דבר מענין מאד, שאם אדם ניהל את עסקיו כמו פרא-אדם ולווה כסף רב והרביית אכלה אותו - ייענש זה שניהל את עסקיו כהלכה, כי בעל החוב לא ישלם את זה. העובדה שאנחנו עוסקים במספרים שאינם כסף, כמו ענין מס שבח מקרקעין; אין שבח מקרקעין, מלבד כמה מרגשים במרכזי הערים. השאר זה הפסד ולא רווח.

בענין בירות-ערך, אינני יודע באמת מה אנחנו רוצים. מצד אחד באים לעודד את הציבור שישקיע את כספו בבירות-ערך ופצד שני נטיל עליו מס. זה בוסף למס הכנסה ולא במקומו. כמה מקבלים סניף-ערך? - ארבעה, ששה אחוזים. הטובים ביותר. מזה הוא צריך לשלם מס הכנסה. נניח שהוא בג'טגוריה של 45% מס הכנסה, אז נשאר לו 3% מה יצא? - כדי לקבל מסכורת בומינאלית של אדם אינטליגנטי, כדי לקבל 5000 לירות לשנה צריך להיות לו רכוש בבירות-ערך בשווי של 125 אלף ל"י כדי שישאר לו סכום כזה בטו למחיתו. כמה תטיל על 125 אלף לירות? תגיע לחצי מהרכוש; כמה זה מההכנסה?

ז. שרף: 400 לירות מס.

י. ספיר:

400 לירות מס על 125 אלף לירות. זאת אומרת, אם נשארו לו בסך הכל 5000 לירות למחיתו, תבוא ותקח ממנו 400 לירות!

מזומנים - זאת בכלל אינני מבין. אין לי מנטאליות של אדם שמחזיק מזומנים. אם אדם יצטרך סכום מסויים של הון חוזר, יצא שכל אדם יצטרך לזרוק את המזומנים וללחת כסף בבנק. זה הון חוזר, כי בעדו הוא משלם לפועלים, ובעד כסף זה יצטרך לשלם מס.

אינני מאמין שיש בארץ הזאת, אן-ארנד איקס, כי לא ראיתי מי יכול לחיות מרובטייה, אלא אם הוא מיליונר. אני שולל דוקא את המס הזה תכלית הסלילה. אני מוכן להתוכח אתך על מס הכנסה יותר גבוה ויותר נמוך, על מס עסקים יותר גבוה ויותר נמוך; אם אני מביע את דעתי, אינני מוצא בענין הזה שום חיוב.

ז. סונזאייב:

לא יכולת להמציא דבר יותר מסוכן למדינה עכשיו, מאשר המס הזה.

י. ספיר:

לגבי פרוגרסיביות של המס, של משכירי דירות: אדם שיש לו רכוש קטן ומשכיר אותו, אין זה מקור הכנסתו. אז הוא יהיה פטור. אבל דוקא אותו טפוס שהסקיע את כספו בבית להשכרה ויש לו 20 דירות - כמה הוא מקבל מעשרים דירות אלו? אבל אתה תצטרך להעריך אותו, ועוד יהיה מס פרוגרסיבי על הסוג הזה.

י. ברך:

כשנאצר הסקיע 150 מיליון דולר באותו ציוד, יש טאמורים במערב שכל הכוונה לאיזור ניצנה. כמוכן, דבר זה איננו הגיוני ואיט מאתנו אינו מאמין בזאת. כמה הדברים אמורים? - כסטור שרף מביא לנו הצעה לזאת, סעיף כבוד כזה ואומר שכל כוונתו היא 6,5 מיליון לירות.

המטרה היא 6,5 מיליון ל"י נוספים לאוצר. 6,5 מיליון ל"י אלה הרי זה בערך 3,5% של הכנסתו של האוצר ממס הכנסה. להעלות הכנסות ממס הכנסה ב-3,5%, או ב-3%, או ב-2,5% על ידי כך שאי-שם ניגע בעוד איזה מקור נוסף קטן, זה דבר קל ביותר. כך שלכאורה, לנשק הכבוד הזה אין שום מטרה.

אבל ברור לי, כיון שלמדתי את שיטת אנטי האוצר במטך שנים אלה, שראשית יש להעמיד מסהו במקום הכנסה מן הכופר. שלש שנים נגטרו ואיט לא יגידו: תעשו מס זמני. אין זו אפתעה בסבילי מבחינה זו. אמרתי וכתבתי לא פעם שאת הכופר הזה - בערך אותם 7,5 מיליון ל"י לשנה - יאריכו באיזור שהיא צורה. וכיון שמלווה חובה היה למעשה מס רכוש לשלש שנים, ברור שיאריכו את המס הזה בתור מס רכוש. כזה אין שום אפתעה. גם אגיד ליו"ד וכל יתר הנוכחים, שאינני מאמין אף לרגע לאותו 1/2% או 7 פרומיל או 8 פרומיל, כי המטרים בארץ הולכים וגדלים.

(המסך הישיבה רטמה מי.)

לפני כן רשם אפ

ועדת הכספים
12.3.1956

ס.י.

י. בדר:

אתם תהיו מוכרחים לשנות את המס הזה. זה לא ענין של 6.5 מיליון לירות, אבל אין זה כדאי. מחיר המס הוא יותר מדי גבוה.

לפני מס על פקדונות ומזומנים בבנקים - האם אנשים מקבלים ריבית מזה שהם מחזיקים כספים בבנקים? אז על כסף שאין ממנו טוהם הכנסה אתה מטיל מס. האם כך מנהלים מסק?

אין בני בכנס לכל השיטות השוודיות והגרמניות והרוסיות. אני מודיע טבענין זה נילחם, ובינתיים אין צורך להכניס לחוק התקציב הכנסה שאיננה קיימת עדיין, ואינני יודע מתי תוכלו להעביר את זה.

ז. סוזיב:

אני אומר במלוא האחריות: לא היתה פגיעה כה חמורה במדינה עכשיו בימים אלה כמו המס שהטיל מר שרף. אתם יודעים שבכל סנוע עוזכות אניות את הארץ, ומישהו נוסע בהן. אתם גם יודעים שאנשים מבקשים דרכונים מהרבה טעמים - בטחוניים וכלכליים - ויש לי הרושם שלפעמים הרבה אנשים מנצלים את הסיבה הבטחונית, אבל למעשה הם עוזבים מטעמים כלכליים, כי סיבה בטחונית מתקבלת יותר טוב על-ידי השכנים והידידים. יותר קל להגיד: יש סכנת מלחמה ואני מציל חיי ילדים, אבל מאחורי זה מסתתרת סיבה כלכלית. ומספר האנשים שעושים זאת, ואלה שמתכוונים לעשות זאת, ומספר המפעלים שנסגרים היום - איננו קטן. אנחנו עוד נדבר על הכרזת שר האוצר שאמר: מה היו אומרים מסקיעי הון לו לא היינו בטוחים שבשעת צרה ייסצא מישהו שירצה לקנות את רכושם.

עכשיו אני רוצה לשאול כמה שאלות: האם השקעות הון זר ישוחררו ממס רכוש או לא? מר שרף לא מסר מה עומדים לעשות, כנראה שאתם בעצמכם מתלבטים בצרה זו, אבל הוא סיפר מה שיש בשוודיה, אנגליה גרמניה - אבל לא הבינותי מה אתם עומדים לעשות. אם השקעות הון זר תהיינה משוחררות ממס זה, מתעוררות הרבה שאלות מוצדקות על-ידי מפעלים בארץ מדוע תהיה אפליה. אם יוטל המס הזה על מפעלים גדולים, פירוש הדבר שתהיה מעמסה כבדה מאד עליהם, כי אתה מטיל מס על ציוד ומלאי וסחורות. לא הבינותי אם את המס הזה אתה רוצה להוריד ממס הכנסה.

אנחנו צריכים לבקר, לבדוק את התקציב ולאשר אותו. אתה הזכרת 18 פרוטיל, זה 1.8%. שאלתי היא: מה יהיה גורל ציוד של בית-חרושת, אם זה יהיה באמת 1.8%? ואם לא יורידו זאת ממס הכנסה, פירוש הדבר שהמפעל יצטרך להרוויח רווח כפול, כי את זה הוא יצטרך לשלם מהרווח נטו. זוהי מעמסה גדולה. עם כל הביקורת שלנו על מס הכנסה, אז למס הכנסה יש עוד הצדקה, זה על הכנסה ואפשר להתווכח. אבל לא מס מהסובסטנס, למרות שאצלנו בשיטות הפחת זה מס על סובסטנס.

אני מקווה שבתשובתך תענה מה אתה עומד לעשות עם חברות, האם המס לא יוטל על חברה, האם בית שטייך לפרט ישלם מס אחד ובית שרטום על שם חברה יוכל לשלם מס אחד; האם בית-חרושת שרטום על שם איש ואשתו ישלם פחות ממה שתשלם חברה?

לא הזכרת מה גורל המגרשים.

לפני ניירות ערך ומניות - לפני שנה בערך אמרתם שזה יהיה פטור ממס, ועכשיו אתה אומר שתמצו סאגרות אלה מס רכוש ותדרשו את הרישום.

מס על מזומנים ופקדונות, אמרתם שזה יחול על אנשים שיצהירו. אבל אנשים פחות או יותר נורמליים לא יצהירו, כי פה לא תהיה שאלה של תשלום מס רכוש, אלא גם של תשלום מס הכנסה.

ס.י.

ועדת הכספים
12.3.1956

ז. סוזייב:

ואני צריך להגיד פה דבר חמור: אני נמצא בארץ עשרים שנה, עסקתי במסחר ובתעשייה, ואני אומר שאיש ישר, סוחר ישר, בעל תעשייה שרוצה לנהוג לפי החוק, אין מקומו במדינת ישראל.

כל זמן שאין הממשלה יודעת מה היא רוצה לעשות, עליה לשחק, ולא לזרוע בהלה וצ'יבור. אנחנו אחראים למדינה בדיוק כמו הממשלה, ויש למנוע בהלה. אם חוק זה יאושר, אנשים לא יסקיעו הון בארץ.

מס הון, או מס רכוש - איך אתם חושבים להעריך את הרכוש? האם יש מחשבה איך יעריכו את הציוד? לפי ספרים, לפי ערך מסטי? אם תעריכו זאת לפי ערך מסטי, אז תתנו גם פחת מסטי. הממשלה חייבת להציג את הדבר בצורה מאד אחראית ולשקול כל דבר. איך יעריכו בית? אמרת שיש שתי שיטות של הערכה: הערכה לפי הכנסה, והערכה במחיר סמוך מרצון לקונה מרצון. אז את השיטה השניה במסי רכוש ובמסי ארנונה לא רוצים לקבל, אז לפי איזה פרינציפ אתם רוצים לקבוע זאת.

אני שואל איך בעלי בתים ירוויחו. אתה אומר שבעלי בתים ירוויחו, בעלי ציוד ומלאי יפסידו ויטלמו. הייתי אומר לממשלה: תקחו את כל הבתים במדינת ישראל, אבל אל תגעו בציוד ובמלאי ובתעשייה ובחקלאים.

אני מבקש מיו"ר הוועדה שהיא יעמיד כאן לדיון באופן רציני הצעה ברורה של הממשלה ושל שר האוצר. לנהל ויכוח תיאורטי אקדמאי היום איזה שיטות מס רכוש קיימות בעולם ואיזו מהן אנחנו מוכנים לבחור כדי להתאים אותה למדינת ישראל - על זה אפשר לדבר חודשים וזה לא רציני. אז שיושב ראש הוועדה יפנה לשר האוצר ויטאל אותו אם יש לו הצעה ברורה ומתאימה לתקציב זה - שיביא אותה ואנחנו נתווכח עליה.

י. בדר:
שאלה למר שרף: הוא איבד איש פוליטי, הוא איש מסים. האם הוא באמת חושב שזעזוע כזה דרוש בשביל 6.5 מיליון לירות?

ז. שרף:
אני רוצה לומר כמה הערות אישיות לדבריהם של חברי הכנסת בדר וסוזייב.

שר האוצר הביא את המחשבה הזאת לכנסת, הוא אמר: כוונת הממשלה להביא לכנסת הצעת חוק מס רכוש כללי שיבוא במקום מסי הרכוש עד כה. מס רכוש כללי קיים בארצות אלה ואלה. הוא מוטל על כל סוג שהוא של רכוש, כל בעל רכוש יקבל פטור מסויים, ומעל לפטור זה יהיה מס פרוגרסיבי שיתחיל בשיעור נמוך מאד ויגיע ב-1%-1.5%. יש אנשים שחובבים שיש קטר, ויש בענין זה ויכוח בין אסכולות שונות. שר האוצר אמר שעל הפרטים ידובר עם הבאת הצעת החוק לכנסת. אני לא ביקשתי את הדיון הזה, להיפך, בבירור פנימי שהיה לנו טענות שלדעתי צריך לערוך את הוויכוח כאשר תהיה הצעת החוק. אני כופר בזה שהאומדן הוא חלק שמחייב את מישהו מבחינה חוקית, הוא מחייב מבחינה פוליטית. ממשלה שעושה אומדן צריכה לעשות אותו כך שהיא תקיים אותו. ממשלה שלא מסייגה, אומדן אפשר להגיד שהיא נכשלה. אבל זה לא חלק של החוק.

למר סוזייב אני רוצה להגיד: גם אני תושב הארץ וגם לי יש ילדים. אני מביא כאן את הדברים כפי שאני רואה אותם ביושר, אומר מה שאני יודע ומה שאני צריך לומר. אינני חייב לומר כל דבר. אינני מסלם מסים קואליציוניים, אני משלם מסי מדינה, ומסי עיריה. אני עובד מדינה ואני אגן פה על מה שהממשלה תטיל עלי להגן, תהיה איזו ממשלה שתהיה.

לא היה בכוונתו של אף אחד לבדוק פקדונות בבנקים. בכל הבירורים לא הועלתה הצעה לבדוק פקדונות בבנקים. אנחנו

ועדת הכספים
12.3.1956

ס.י.

ז. סרף:

מקבלים הצהרות הון. יכול מישהו לטעון שאסור או מותר לבקש הצהרות סדינות מאד מכובדות מבקשות הצהרות הון. האם עלה על דעתו של מישהו לבדוק פקדונות בבנקים? האיש הודיע, בכון או לא. אנחנו לא שואלים את הבנקים, אנחנו שואלים את בעל הפקדון, הוא עונה ואנחנו מקבלים את תשובתו.

אין כוונה להטיל מס כפול. בדרך כלל אני צריך להסביר מה רוצה הממשלה. הממשלה/טרם ניסחה את רצונה. אמרתי זאת בהתחלה, ולכן הסתפקתי בזה שאמרתי שאנחנו בענין זה הולכים בעקבות נוהג שקיים בארצות אלו ואלו.

בעיית השקעות ההון דורשת פתרון. ברוב הארצות פתרו זאת על-ידי כך שמעו את המס הכפול. אם הטילו מס על חברה, לא הטילו מס על המניות של החברה, כי החברה כבר נשאה במס. יש ארצות שבהן הטילו את המס על מניות, ועל החברה הטילו על כל מה שמעל לערך של המניות. יש בענין זה שיטות שונות. אבל ברור שלא יכולה להיות הטלה מס כפול.

חבר הכנסת סוזיב אמר שתהיה אפליה בין משקיעי הון חוץ ובין משקיעי הון פנים. אפליה זו קיימת כבר היום, היא קיבלה אישור בחוק, והיא קיבלה אישור נוסף בחוק לתיקון החוק. ברור לנו שאם נלך לזה בקשר להערכת ציוד, לא נוכל להבדיל בין הערכת ציוד לצורך מס זה ובין הערכת ציוד לצורך מס ההכנסה.

הינ'ר י. גורי: אנחנו עוברים למס שבח מקרקעין.

י. ספיר: יש בידי האוצר תמונה לגבי אותן ההעברות שנעשו ולגבי ערכים של רכוש שונה בארץ שצריך לשלם. באיזו מידה ובאיזה גורמים המס הזה הוא מס של תוספת נכס או רכוש או ערך, ובאיזו מידה זה מס הפוך על אינפלציה.

(ב) אני יודע שהיתה צריכה להיות ועדה שדנה בניסול המס הזה. מה גורל כל המחקר שנעשה למטרה זו?

(ג) מה הסיבה לכך שאם לפי שיעורי המס הזה היה צריך להיות קצת יותר, העובדה שהמס הזה אינו מכניס שלא כדאי לקיים את זה. האם אין על כך מחקר? האם זה לא שייך לאותו סוג המסים שיוצרים יותר חורים מאשר עכברים?

א. בהיר: לאחר שחוק מס שבח מקרקעין נתקבל, התברר שיש בו הרבה פרצות, משום כך גם הסכומים שהעריכו ירדו בהרבה ונשארו למעשה סכומים די קטנים. הייתי רוצה לדעת האם היתה במסדר האוצר בדיקה ואם יש מחשבה להכניס תיקונים לחוק שיכולים לסתום את הפרצות האלה?

מ. סלמר: אני רוצה לשאול את שר האוצר. אני חושב שאין אנו מעוניינים סתם בשמות של מסים. אם אנחנו מוכרחים להכניס הכנסה מיוחדת לפי הצרכים וכו', איננו צריכים דווקא לפצל את זה למסים. המס הזה אינו גדל, הוא עומד במקום אחד. הוא הכניס פחות מהאומדן, ואין כל סיכוי שהאומדן הזה יגיע לחצי מיליון לירות. אני חושב ששר האוצר צריך להסכים לבטל את המס הזה שהכניס רק 300,000 לירות. לשם מה צריך להופיע בכל פעם ענין של מס מקרקעין. אני מבקש לבטל אותו.

י. בדר: אם מישהו קנה בית לפני ארבע שנים ורוצה היום למכור אותו באיזה שהוא רווח פורמלי, הוא חייב לשלם על זה 20% מס. נניח שמישהו קיבל במקום 10,000 לירות - 12,000, על זה הוא צריך לשלם 400 לירות. מבחינת המציאות הכלכלית אדם זה הפסיד 50% מהשקעתו, אפילו 70%. ועל זה שהוא מפסיד הוא משלם 20% מס שנה מקרקעין. האם יכול להיות דבר יותר בלתי מוסרי?

ס.י.

ועדת הכספים
12.3.1956

י. ברר:

אינני מדבר על זה שאתם חייבים להיות ערבים לערך המטבע, למרות שכל ממסלה הגונה שמוציאה כסף חושבים שהיא צריכה להיות ערבה לערך המטבע. אבל כאן אתם עושים את ההיפך מזה. ואני רוצה להגיד לכם שם שבח מקרקעין הוא מס בלתי מוסרי, ומס בלתי מוסרי לא מצליח. והוא מס בלתי מוסרי כי הוא מס על הפסדים. לא אגיד שכל מס בלתי מוסרי צריך להיכסל.

לכן דעתי היא שיש למחוק את המס הזה מספר החוקים ויש למחוק את המס הזה מן האומדן.

שך האוצר ל. אשכול:
אני חושב שבמס שבח מקרקעין יש רעיון סוציאלי, בריא נכון ומוכרח. לא לעולם אנחנו נחיה באינפלציה. נכון שעניין זה טעון בדיקה ושינויים, ואני מקווה שזה ייעשה. אבל להסליך יחד עם המים הבלתי נקיים גם את התינוק - מכך צריך להיזהר. עצם זה שזה רק חצי מיליון לירות, זה לא מחשיד אותי שזה רק בשביל כסף. אבל הרעיון שבמס הזה הוא רעיון שאנחנו איננו יכולים להרשות לעצמנו לבטל אותו ביחוד כשהוא כבר קיים. העניין טעון תיקונים ואנחנו מספלים בזה. אולי אז תהיה אותה הכנסה, ואולי יותר גדולה, אבל לא יהיה טעם ועניין לאנשים להתחמק מזה. משום כך אני אומר: את החוק צריך להשאיר, אבל צריך לעשות בו תיקונים ושיפורים שלא יבולע לצדיק ולרשע גם יחד.

ז. סוזיב:
על בדיקה במס שבח מקרקעין שמעתי לפני שנה וחצי. אולי באמת פעם תגיע הממשלה לירי הכרה שיש באיזה מקום אי-צדק והיא תתקן אותו.

י. ספיר:
האם על בכם שאיננו בבעלות רשומה אלא בחכירה, ואחר כך זה עובר מיד ליד ובהעברה זו יש תוספת ערך - האם על זה חל מס שבח מקרקעין?

והערה אחת: כשבאים באיזו טענה שסותרים אותה, אז מתנהל ויכוח. פה הממשלה מקבלת את הטענה שזה מס על הפסד ואינה עושה מאומה. אני צריך להסיק מכך מסקנות.

הינ'ר י. גורר:
הממשלה עומדת להכניס הצעת תיקונים לחוק הזה לאחר פגרת הפסח.

ז. שרף:
התיקונים הם בכיוון המלצות הוועדה שהגישה את הדו"ח שלה כבר לפני שנה. התיקונים הם ברוח הדברים שנאמרו על-ידי חבר הכנסת ברר, לראות את התקופה לפני 1940 כתקופה אחת, מ-1940 עד 1948 לצורך המס כתקופה שניה, ומ-1948 עד 1953 תקופה שלישית, ולפי זה ייעשה הדירוג.

הישיבה נועלה בשעה 14.15.